ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОБІЗНЕСУ

INTERNAL MANAGEMENT REPORTING FOR AGRIBUSINESS ENTERPRISES

Розглянуто значення внутрішньої управлінської звітності для агропідприємств з акцентом на розробку ефективних форм управлінської звітності по витратам. Визначено ключові аспекти управління витратами в аграрному секторі, зокрема на етапах обробітку ґрунту, посіву, догляду за культурами, збирання врожаю та переробки продукції. Розроблено методологію для формування управлінських звітів, які дозволяють здійснювати моніторинг і контроль за витратами на всіх етапах виробничого циклу. Запропоновано конкретні форми управлінської звітності для агропідприємств, які включають детальний аналіз витрат на сировину, матеріали, оплату праці, амортизацію та інші операційні витрати. Окрему увагу приділено встановленню нормативів витрат та їх порівнянню з фактичними показниками для оцінки ефективності використання ресурсів.

Ключові слова: *агробізнес, виробничо-технологічний процес, земельні ресурси, облік витрат, управлінська звітність, конкурентоспроможність.*

The article explores the importance and necessity of developing managerial accounting in agribusiness enterprises in the context of modern economic challenges and changes. Managerial accounting is an integral part of effective management for any enterprise, and in agribusiness, with its specific production and seasonality, it is especially crucial. The article identifies key problems arising from the lack of consistency in cost classification approaches, as well as the absence of a unified standard for managerial accounting and reporting in agricultural enterprises. These issues complicate the adoption of optimal management decisions, particularly in conditions of unstable markets and high price volatility for agricultural products. The structure of costs in agricultural enterprises is analyzed, with special attention given to the calculation of production and distribution costs, as well as identifying costs for specific stages of the production process, such as soil cultivation, sowing, crop care, harvesting, and transportation. The article discusses the diversity of costs, including fixed and variable costs, which contribute to the flexibility in managerial decisions regarding the adjustment of production strategy depending on the current market situation and external conditions. Methods for improving managerial accounting in agribusiness are proposed, focusing on the specifics of agricultural production. These include new approaches to cost calculation and the optimization of financial resources within the enterprise. Various cost calculation methods are used, which allow for precise determination of costs at different stages of the production process, enabling more efficient resource allocation and management. An important aspect is the integration of information technologies into managerial accounting processes, which allows for the automation of accounting processes, reducing the risk of human errors, and significantly improving the accuracy and timeliness of data. The automation of accounting and reporting helps agribusinesses to respond quickly to changes in external conditions and the internal state of the enterprise. This approach not only improves the accuracy of financial forecasts but also optimizes management costs. Attention is given to methods for reducing unit production costs, which is crucial for enhancing the competitiveness of enterprises in a highly competitive agricultural market. Specific strategies for optimizing the costs of production and distribution of agricultural products are proposed, along with advice on the effective use of agricultural resources. Practical recommendations for improving managerial accounting processes are provided, which can help agribusinesses achieve a higher level of efficiency in resource management and production planning. In particular, it is recommended to implement regular updates in accounting systems, enabling quick responses to changes in business conditions. The development of modern managerial accounting is not only a necessary condition for improving management effectiveness but also an important factor in ensuring the sustainable development of the agricultural sector and increasing its competitiveness in the global market.

Keywords: *agribusiness, production and technological process, land resources, cost accounting, management reporting, competitiveness.*

УДК 657.471:631.1

DOI: https://doi.org/10.32782/infrastruct83-16

Демчук О.М.
аспірант кафедри обліку та оподаткування,
Державний торговельно-економічний університет

Demchuk Oleksandr
State University of Trade and Economics

Постановка проблеми. Агробізнес займає ключове місце в структурі національної економіки багатьох країн, включаючи Україну, забезпечуючи продовольчу безпеку, експортний потенціал та економічну стабільність сільських територій. Проте сучасні економічні умови, такі як глобалізація ринків, посилення конкурентного тиску, зміни клімату та зростання вартості ресурсів, створюють значні виклики для підприємств аграрного сектору. Ефективне управління в таких умовах потребує системного підходу до планування, обліку та аналізу витрат, що дозволить забезпечити як короткострокову рентабельність, так і довгострокову стійкість бізнесу.

Одним із найважливіших інструментів для прийняття ефективних управлінських рішень є внутрішня управлінська звітність. Вона відіграє роль джерела інформації для оцінки поточного стану підприємства, аналізу витратних статей, визначення ефективності використання ресурсів і прогнозування фінансових результатів. Особливістю підприємств агробізнесу є їхня залежність від природно-кліматичних умов, сезонність виробництва, висока ресурсоємність і значна частка непрямих витрат, що ускладнює розробку універсальних підходів до формування управлінської звітності [1–2].

Незважаючи на важливість управлінської звітності, значна кількість підприємств аграрного сектору зіштовхуються з проблемами її впровадження та адаптації до специфічних умов діяльності. Серед основних проблем доцільно виділити відсутність

уніфікованих підходів до класифікації та групування витрат, недостатній рівень автоматизації облікових процесів, складність в аналізі витрат у розрізі конкретних операцій, видів діяльності чи етапів виробництва, а також низький рівень підготовки персоналу, відповідального за підготовку звітності. Ці проблеми призводять до зниження якості управлінських рішень, збільшення ризиків неефективного використання ресурсів та уповільнення адаптації підприємств до змінних ринкових умов [3].

Актуальність дослідження визначається необхідністю розробки сучасних, практично орієнтованих форм управлінської звітності, що враховуватимуть особливості агробізнесу. Такі форми звітності мають сприяти підвищенню прозорості управління витратами, створенню умов для обґрунтованого планування фінансових та виробничих процесів, а також формуванню стратегії сталого розвитку підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема управління витратами на підприємствах агробізнесу є об'єктом значної уваги науковців та практиків через її важливість для забезпечення ефективності діяльності та конкурентоспроможності галузі.

Дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених акцентують увагу на необхідності розробки інструментів управлінського обліку та звітності, які враховують специфіку аграрного сектору. Так, І. Галущак [4] підкреслює значення внутрішньої звітності для моніторингу витрат у агропромислових підприємствах, зокрема для аналізу собівартості продукції та оптимізації витратних статей. С. Шубіна [5] зосереджується на використанні автоматизованих систем обліку для підвищення оперативності та точності даних, що особливо важливо для підприємств із сезонним характером діяльності. У роботах M.B. Leifura [6] та O.Z. Mykytin [7] розглядаються міжнародні підходи до управління витратами в агробізнесі, включаючи принципи «точного землеробства» (precision farming), що вимагають інтеграції аналітичних інструментів і детальної звітності. Дослідження авторів демонструють, що впровадження детальної управлінської звітності дозволяє знижувати витрати на одиницю продукції на 15–20%, оптимізуючи використання ресурсів.

Особливу увагу приділено розробці моделей калькулювання витрат для агропромислового комплексу. Зокрема, K. Poppe [8] пропонує систему обліку, орієнтовану на розподіл витрат у розрізі культур і технологічних процесів. Л.В. Кононенко [9] у своїх дослідженнях наголошує на необхідності врахування екологічного фактору при формуванні витрат, підкреслюючи зв'язок між сталим розвитком і економічною ефективністю.

Проблеми впровадження управлінської звітності розглядалися також у роботах В. Савченко [10], який акцентує увагу на недостатній адаптації наявних форм звітності до специфіки аграрного сектору, а також на обмеженості фінансових і людських ресурсів для їх розробки.

Проте, незважаючи на широкий спектр досліджень, залишаються відкритими питання створення уніфікованих, але водночас гнучких форм управлінської звітності, які б відповідали сучасним вимогам агробізнесу, забезпечуючи зручність аналізу витрат у різних умовах господарювання. Крім того, потребує уваги інтеграція інформаційних технологій з метою підвищення ефективності збору, обробки та аналізу даних.

Таким чином, розробка сучасних форм управлінської звітності, які враховують специфіку витрат на агропідприємствах, є актуальним завданням, яке потребує подальших досліджень і практичної реалізації.

Постановка завдання. Метою статті є розробка ефективних форм управлінської звітності, які забезпечать керівників підприємств агробізнесу достовірною та структурованою інформацією для оптимізації витрат і підвищення економічної ефективності їхньої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У розробці загальної схеми обліку виробничих витрат важливо враховувати особливості технологічних процесів у сільському господарстві, зокрема під час обробітку ґрунту, посіву, догляду за культурами або утримання тварин. Цей підхід дозволяє точно визначити витрати на кожному етапі виробництва і ефективно управляти ресурсами. Розподіл процесу вирощування сільськогосподарської продукції за технологічними етапами містить етапи посадки (посіву), поливу, захисту рослин, збору врожаю та інші важливі процеси. Встановлення орієнтовних витрат на одиницю виробленої продукції за кожним етапом є важливим елементом, що дозволяє визначити витрати залежно від типу технологічного обладнання та використаних ресурсів.

Розробка форми обліку витрат сировини та матеріалів для кожного етапу технологічного процесу, включаючи насіння, добрива, засоби захисту рослин та інші витрати, є необхідною для забезпечення точного контролю за витратами. Крім того, створення форми управлінського обліку для контролю витрат на операційні процеси дозволяє зберігати контроль над усіма етапами виробництва. Облік поточних норм витрат ресурсів для оцінки ефективності їх використання дає змогу порівнювати фактичні витрати з нормами для кожного етапу виробництва та коригувати їх [2; 4].

Регулярне проведення контрольних вибірок витрат для кожного етапу є важливим для коригування норм витрат і визначення факторів, що впливають на продуктивність і ефективність, забезпечуючи постійне вдосконалення процесів (табл. 1). Ця послідовність надає можливість агропідприємствам налагодити точний облік витрат на всіх етапах виробничого процесу, підвищити ефективність ресурсоспоживання та забезпечити

прозорість витрат для подальшого планування та прийняття управлінських рішень.

Основні компоненти обліково-аналітичної інформації для агропідприємств, включають кілька важливих складових. Перший компонент – об'єктивний формувальний – включає в себе елементи звітності, що мають на меті відображення витрат на посівні матеріали, добрива, пестициди, воду, паливо, обробіток ґрунту, збирання врожаю та інші ресурси. Цей компонент оцінюється через динаміку і структуру елементів звітності за сезонами, порівняння з попередніми роками та планованими показниками. Також здійснюється класифікація звітності залежно від технологічних процесів або за видами діяльності, такими як рільництво, тваринництво чи овочівництво [5].

Методологічний компонент включає принципи, які визначають основи внутрішньої звітності, що залежать від напрямків діяльності агропідприємства. Він охоплює вирощування, переробку та постачання, зокрема за допомогою спеціалізованих методів і програмного забезпечення для збору, аналізу та формування звітних даних.

Інформаційний компонент зосереджений на формах звітності, таких як річні, квартальні та місячні звіти. Вони містять показники для кожного етапу технологічного процесу: площі посівів, врожайність, витрати на добрива та пестициди для агрономічних процесів або витрати на корми і приріст живої маси для тваринництва. Установлення регламенту формування звітності передбачає чіткі строки та порядок подачі даних до відповідних підрозділів підприємства.

Останній компонент, професійне судження, полягає в оцінці правильності наданої інформації, аналізі звітів та наданні рекомендацій для керівництва з метою оптимізації витрат і підвищення ефективності виробничих процесів. Завдяки цьому компонентою агропідприємства можуть здійснювати стратегічне управління, що базується на чітких та детальних даних.

Наведені дані формують чітке уявлення про компоненти, які необхідні для формування обліково-аналітичної інформації в агропідприємстві, зокрема для контролю витрат та оптимізації виробничих процесів.

В таблиці 3 узагальнені ключові форми управлінської звітності щодо витрат для підприємств агробізнесу, кожна з яких виконує специфічні функції для контролю, аналізу та оптимізації фінансових ресурсів. Звіт про витрати на основні технологічні етапи охоплює різні стадії виробництва, включаючи обробку ґрунту, посів, догляд за культурами та збирання врожаю. Він дозволяє відслідковувати витрати, порівнювати їх з плановими показниками та виявляти відхилення для оперативного коригування стратегії. Звіт про витрати на сировину та матеріали акцентує увагу на витратах на насіння, добрива чи пестициди, аналізуючи обсяги та ціни, щоб забезпечити прозорість і зменшити перевитрати.

Звіт про витрати на операційні процеси фокусується на витратах, пов’язаних із виконанням щоденних завдань, таких як полив чи транспортування. Він дає змогу аналізувати чинники, які впливають на економію або перевитрати, включаючи погодні умови чи зміни у роботі персоналу. Звіт про загальні витрати

Таблиця 1

Послідовність розробки звітів з обліку витрат на етапах виробничої діяльності агропідприємств

Етап технологічного процесу	Орієнтовані витрати на одиницю продукції	Витрати на ресурси	Облік витрат сировини та матеріалів	Контроль витрат на операційні процеси	Оцінка ефективності використання ресурсів
Обробка ґрунту	Витрати на паливо, техніку, робочу силу	Паливо, техніка, робоча сила	Облік витрат на паливо та амортизацію техніки	Витрати на обробку ґрунту	Порівняння фактичних витрат з плановими
Посів	Витрати на насіння, добрива, техніку	Насіння, добрива, техніка	Облік витрат на насіння та добрива	Витрати на посів і підготовку ґрунту	Оцінка витрат на посів порівняно з нормами
Догляд за культурами	Витрати на полив, обробку, захист рослин	Вода, добрива, пестициди	Облік витрат на полив і обробку	Витрати на догляд за культурами	Порівняння фактичних витрат на догляд з нормами
Збір врожаю	Витрати на збір та транспортування	Техніка, робоча сила, паливо	Облік витрат на збір і транспортування	Витрати на збирання врожаю	Оцінка витрат на збір врожаю порівняно з планом
Переробка продукції	Витрати на обробку та зберігання продукції	Техніка, робоча сила, енергоресурси	Облік витрат на переробку та зберігання	Витрати на переробку	Оцінка ефективності витрат на переробку

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 2

Ключові елементи системи обліково–аналітичної інформації внутрішньої звітності агропідприємств

Компонент	Опис	Приклад показників
Об'єктивний формувальний компонент	Включає елементи звітності, динаміку і структуру елементів звітності, класифікаційні ознаки звітності.	– Врожайність, витрати на насіння, добрива, пестициди, воду.
Елементи звітності	Показники, що відображають витрати на матеріали, процеси і результати.	– Витрати на посівні матеріали, добрива, захист рослин, паливо, обробіток ґрунту, збирання врожаю.
Динаміка і структура звітності	Оцінка зміни показників по сезонах і роках, порівняння з планованими значеннями.	– Зміна витрат за рік, порівняння з планом, аналіз відхилень по кожному етапу.
Класифікаційні ознаки звітності	Звітність за технологічними етапами, типами продукції, підсекторами агробізнесу.	– Рільництво, садівництво, тваринництво, овочівництво, етапи технологічних процесів (посів, полив, збирання врожаю).
Методологічний компонент	Визначає принципи та методи для формування звітності.	– Принципи визначення витрат, методи обробки даних за допомогою програмного забезпечення.
Принципи методології	Визначення підходів до складу та структури звітності залежно від виду діяльності.	– Принципи відповідності звітності технологічним етапам (вирощування, переробка, постачання).
Методи обробки інформації	Використання спеціалізованого програмного забезпечення для обробки та формування звітів.	– Автоматизація збору даних, аналізу витрат, формування звітів за допомогою ERP–систем.
Інформаційний компонент	Типи форм звітності, склад показників та регламент формування звітності.	– Річні, квартальні, місячні звіти, звіти про витрати на агрономічні чи тваринницькі процеси.
Типи форм звітності	Форми звітності, що відповідають періодичності та виду діяльності.	– Річні звіти про витрати на виробництво, квартальні звіти про витрати на добрива, місячні звіти про витрати на корми.
Склад показників звітності	Показники, які детально описують витрати на кожен етап технологічного процесу.	– Для агрономії: площа посівів, врожайність, витрати на добрива; для тваринництва: витрати на корми, приріст живої маси.
Регламент формування звітності	Строки надання звітності для внутрішніх підрозділів агропідприємства.	– Щомісячна, щоквартальна і річна звітність для контролю витрат на кожному етапі виробництва.
Професійне судження	Оцінка правильності інформації на основі звітів, рекомендації для підвищення ефективності.	– Оцінка коректності даних і прийняття управлінських рішень щодо коригування витрат, підвищення ефективності.

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 3

Форми управлінської звітності по витратам для підприємств агробізнесу

№	Назва звіту	Мета	Основні показники
1	2	3	4
1	Звіт про загальні витрати підприємства	Оцінка загального рівня витрат за основними статтями	Період, прямі витрати (насіння, добрива, корми, вода, паливо), непрямі витрати (оренда, амортизація), адміністративні, логістичні витрати, підсумок, динаміка змін
2	Звіт про витрати на одиницю продукції	Визначення собівартості одиниці продукції	Культура/продукт, обсяг виробництва, витрати на одиницю (матеріальні, трудові, енергетичні), загальна собівартість, порівняння з галузевими показниками
3	Звіт про витрати на основні технологічні етапи	Контроль витрат на кожному етапі виробничого процесу	Назва етапу (обробіток ґрунту, посів, догляд, збирання врожаю), види витрат (паливо, техніка, насіння, добрива тощо), порівняння планових і фактичних витрат
4	Звіт про витрати на сировину і матеріали	Оцінка витрат на сировину та матеріали	Назва сировини/матеріалів (насіння, добрива, пестициди), заплановані та фактичні обсяги, ціна за одиницю, порівняння витрат
5	Звіт про витрати на операційні процеси	Контроль витрат на окремі операції у виробничому процесі	Назва операційного процесу (полив, обробка ґрунту, транспортування), витрати (паливо, робоча сила, техніка), порівняння планових і фактичних витрат
6	Звіт про ефективність витрат	Аналіз рентабельності витрат	Період, валовий дохід, операційні витрати, рентабельність (дохід/витрати), аналіз ефективності за культурами

Закінчення таблиці 3

1	2	3	4
7	Звіт про витрати на персонал	Контроль трудових витрат	Кількість працівників (постійні/сезонні), витрати на заробітну плату (фонд, соціальні внески), продуктивність праці
8	Звіт про логістичні витрати	Оцінка витрат на транспортування продукції	Витрати на транспортування (грн/тонна), зберігання (грн/тонна), логістичні втрати (псування, втрати продукції), ефективність логістики
9	Звіт про екологічні витрати	Відстеження витрат на екологічні заходи	Екологічні витрати (утилізація відходів, збереження ґрунтів, використання біодобрив), ефективність заходів (економія ресурсів, скорочення штрафів)

Джерело: власна розробка автора

за період охоплює всі етапи виробництва, формуючи загальну картину витрат і тенденцій, що сприяє ефективному фінансовому плануванню.

Окремо слід розглянути екологічні витрати, пов'язані з рекультивацією та захистом земель, що підкреслює важливість екологічної відповідальності у діяльності агропідприємств. Усі ці форми звітності спрямовані на підвищення ефективності управління витратами, забезпечуючи як детальний аналіз, так і стратегічне планування.

Слід відзначити, що управлінська звітність агропідприємств повинна мати чітку структуру, що включає кілька ключових блоків. Перший блок – заголовок, який містить назву підприємства, період звітності та дату складання звіту. Ця інформація забезпечує ідентифікацію звіту та його прив'язку до конкретного періоду. Другий блок – основні показники, які включають загальні витрати, витрати за категоріями та витрати на одиницю продукції. Такий підхід дозволяє чітко окреслити витрати, які необхідно контролювати, та полегшує аналіз їхньої структури.

Третій блок – аналіз відхилень, що передбачає порівняння фактичних витрат з бюджетом, а також визначення причин відхилень. Цей аналіз дає змогу оперативно реагувати на перевитрати або заощадження ресурсів. Наступний важливий розділ – рекомендації щодо впровадження, які спрямовані на вдосконалення управлінського обліку. Серед рекомендацій – автоматизація процесів за допомогою програмного забезпечення для обліку витрат, інтеграція таких систем з існуючими системами управління, а також навчання персоналу. Навчання включає проведення тренінгів для бухгалтерів і менеджерів, ознайомлення з новими формами звітності. Останній блок – регулярний моніторинг, що передбачає встановлення графіків для аналізу витрат і оцінку ефективності управлінських рішень на основі звітності.

Пропонуємо умовний приклад заповненої форми управлінської звітності на підприємствах агробізнесу:

Звіт про витрати на основні технологічні етапи виробництва

1. Заголовок звіту:
- Назва підприємства: ТОВ «АгроПлюс»
- Період звітності: 01.01.2025 – 31.01.2025
- Дата складання звіту: 05.02.2025

2. Основні показники:

Етап технологічного процесу	Витрати на одиницю продукції (грн)	Витрати на ресурси (грн)	Облік витрат сировини та матеріалів (грн)	Контроль витрат на операційні процеси (грн)	Оцінка ефективності використання ресурсів (грн)
Обробка ґрунту	150	3 000	1 000	500	2 500
Посів	120	2 400	800	400	2 000
Догляд за культурами	100	2 000	600	300	1 700
Збір врожаю	200	4 000	1 200	500	3 500
Переробка продукції	250	5 000	1 500	600	4 400

3. Аналіз відхилень:

Етап технологічного процесу	Заплановані витрати (грн)	Фактичні витрати (грн)	Відхилення (грн)	Причини відхилень
Обробка ґрунту	2 800	3 000	200	Збільшення вартості пального та запчастин для техніки.
Посів	2 300	2 400	100	Зміна вартості насіння.
Догляд за культурами	1 800	2 000	200	Підвищення вартості добрив і засобів захисту рослин.
Збір врожаю	3 800	4 000	200	Потрібні додаткові витрати на найм працівників через погодні умови.
Переробка продукції	4 200	5 000	800	Витрати на обслуговування та ремонт обладнання.

4. Рекомендації щодо впровадження:

• Автоматизація процесів обліку витрат за допомогою програмного забезпечення для відстеження витрат в реальному часі.

• Інтеграція нових систем з існуючими програмами обліку для полегшення взаємодії та оптимізації управлінських рішень.

• Проведення тренінгів для бухгалтерів і менеджерів щодо нових методів контролю та звітності, зокрема по автоматизації обліку.

5. Регулярний моніторинг:

• Встановлення графіків для аналізу витрат і порівняння з плановими витратами для оперативного коригування.

• Оцінка ефективності управлінських рішень на підставі порівняння фактичних витрат з запланованими, що дозволяє своєчасно виявляти проблеми.

6. Підпис:

• Відповідальна особа: Іванов Іван Іванович

• Посада: головний бухгалтер

• Дата: 05.02.2025

Впровадження таких форм управлінської звітності сприятиме агропідприємствам у забезпеченні ефективного контролю витрат, аналізу їхньої структури та прийнятті обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності виробничих процесів.

Висновки. Внутрішня управлінська звітність є важливою складовою частиною управлінського процесу на підприємствах агробізнесу. Вона забезпечує своєчасне, достовірне і зручне отримання інформації, що необхідна для прийняття ефективних управлінських рішень. Оскільки аграрний сектор відзначається високою залежністю від зовнішніх факторів, таких як погодні умови, ціни на сировину та техніку, а також державна політика, внутрішня звітність стає ключовим інструментом для адаптації підприємств до змін в економічному середовищі.

Правильна організація внутрішньої звітності дає можливість не лише моніторити поточну діяльність, а й планувати майбутні кроки для розвитку бізнесу, здійснювати оцінку ефективності використання ресурсів, контролювати витрати та прибутковість. Система управлінської звітності має бути гнучкою, що дозволяє швидко реагувати на зміни умов ринку та зовнішнього середовища, забезпечуючи підприємство необхідною інформацією для своєчасного коригування стратегічних і оперативних рішень.

Завдяки правильно організованій звітності, керівництво агропідприємства може мати чітке уявлення про фінансовий стан компанії, ефективність використання ресурсів, а також прогнозувати фінансові потоки, що дозволяє уникати кризових ситуацій. Інформація, яку отримують керівники, повинна бути чіткою, зрозумілою та своєчасною для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, внутрішня управлінська звітність для підприємств агробізнесу є важливим інструментом для досягнення ефективності та стабільності в діяльності підприємства. Вона сприяє підвищенню прозорості бізнес-процесів, дозволяє здійснювати ефективне управління ресурсами, а також забезпечує основу для стратегічного розвитку аграрних підприємств в умовах сучасних економічних викликів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Shapoval L., Kolotii Ju. Financial modelling of cash flow management of an insurance company. *The Institute of Accounting, Control and Analysis in the Globalization Circumstances*. 2019. Vol. 1–2. P. 142–149. DOI: https://doi.org/10.35774/ ibo2019.01.142.

2. Nikolchuk Yu., Lopatovska O. Financial strategy in the financial management system of enterprise. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*. 2022. Vol. 6(1). P. 44–49. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-7

3. Sergienko O., Volosnikova N., Reshetniak N., Mashchenko M., Baranova V. Concept of financial flow management of enterprise corporate security system. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 3(44). P. 176–188. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.44.2022.3736.

4. Галущак І., Луців Н. Облік і звітність у системі управління підприємством. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*. 2021. Вип. 1 (17). С. 233–245. DOI: https://doi.org/10.15330/apred.1.17.233-245

5. Шубіна С., Мірошник О., Руденко А., Карапетян Р., Шевчук Д. Фінансова звітність як частина системи інформаційного забезпечення управління сучасним підприємством. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2021. Вип. 2 (2). С. 16–24. DOI: https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-2-02

6. Leifura M.B. Company valuation based on the firm DCF model: Practical aspects. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*. 2023. Vol. 8. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-11-014.

7. Mykytin O.Z. Peculiarities of planning cash flow of enterprises in the contex European integration during the war. *Economy and Society*. Vol. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-73.

8. Poppe K., Vrolijk H., Bosloper I. Integration of Farm Financial Accounting and Farm Management Information Systems for Better Sustainability Reporting. *Electronics*. 2023. Vol. 12. P. 1485. DOI: https://doi.org/10.3390/electronics12061485

9. Кононенко Л.В., Сисоліна Н.П., Чумаченко О.С. (2021). Звітність підприємств в умовах сталого розвитку: сучасний стан, проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. Вип. 6. С. 179–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2021_6_19

10. Савченко В., Кононенко Л. Оптимізація функціонування малих сільськогосподарських підприємств у контексті співпраці з регіональними дорадчими службами. Т*аврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. № 14. С. 43–51. DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.14.6

REFERENCES:

1. Shapoval L., Kolotii Ju. (2019) Financial modelling of cash flow management of an insurance company. *The Institute of Accounting, Control and Analysis in the*

Globalization Circumstances, vol. 1–2, pp. 142–149. DOI: https://doi.org/10.35774/ ibo2019.01.142.

2. Nikolchuk Yu., Lopatovska O. (2022) Financial strategy in the financial management system of enterprise. Bulletin of the Khmelnytskyi National University, vol. 6(1), pp. 44–49. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-7

3. Sergienko O., Volosnikova N., Reshetniak N., Mashchenko M., Baranova V. (2022) Concept of financial flow management of enterprise corporate security system. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 3(44), pp. 176–188. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.44.2022.3736.

4. Galushcha I., Lutsiv N. (2021). 21). Oblik i zvitnist' u systemi upravlinnya pidpryyemstvom [Accounting and reporting in the enterprise management system]. *Aktualni problemy rozvytku rehionalnoi ekonomiky*, vol. 1 (17), pp. 233–245. DOI: https://doi.org/10.15330/pred.1.17.233-245

5. Shubina S., Miroshnyk O., Rudenko A., Karapetyan R., Shevchuk D. (2021). Finansova zvitnist' yak chastyna systemy informatsiynoho zabezpechennya upravlinnya suchasnym pidpryyemstvom [Financial reporting as part of the information support system for modern enterprise management]. *Finansovo-kredytni systemy: perspektyvy rozvytku*, vol. 2 (2), pp. 16–24. DOI: https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-2-02

6. Leifura M.B. (2023) Company valuation based on the firm DCF model: Practical aspects. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, no. 8. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-11-014.

7. Mykytin O.Z. (2023). Peculiarities of planning cash flow of enterprises in the contex European integration during the war. *Economy and Society*, no. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-73.

8. Poppe K., Vrolijk H., Bosloper I. (2023). Integration of Farm Financial Accounting and Farm Management Information Systems for Better Sustainability Repor-ting. *Electronics*, no. 12, p. 1485. DOI: https://doi.org/10.3390/electronics12061485

9. Kononenko, L.V., Sysolina, N.P., Chumachenko, O.S. (2021). Zvitnist pidpryyemstv v umovakh staloho rozvytku: suchasnyy stan, problemy, perspektyvy, informatsiyne zabezpechennya [Reporting of enterprises in the context of sustainable development: current state, problems, prospects, information support]. *Tsentralnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*, vol. 6, pp. 179–186. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2021_6_19

10. Savchenko, V., Kononenko, L. (2022). Optymizatsiya funktsionuvannya malykh sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv u konteksti spivpratsi z rehional'nymy doradchymy sluzhbamy [Optimization of the functioning of small agricultural enterprises in the context of cooperation with regional advisory services]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika*, no. 14, pp. 43–51. DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.14.6